

3.11.2023

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi (HE 72/2023) biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain muuttamisesta

Valio kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain muuttamisesta. Valio edistää biokaasun tuotantoa osaomistamassaan Suomen Lantakaasu Oy:ssä, jonka tavoitteena on 1 TWh:n liikennebiokaasun vuosituotanto vuoteen 2030 mennessä. Tuotanto mahdollistaisi yli 1000 maatilan maatalousbiomassojen käsittelyn vuosittain. Lisäksi nykytilanteessa valiolaista maitotiloista noin 20 kappaletta käsittelee maatalousbiomassansa tilakohtaisissa tai muutaman maatilan yhteisessä biokaasulaitoksessa.

Päivitettyssä asetulusuonnoksessa on kirjoitettu seuraavanlaisesti: *"Poiketen siitä, mitä 1–3 momentissa säädetään sovellettavista kestävyyskriteereistä, kaasumaisten biomassapolttoaineiden ei tarvitse täyttää 6, 6 a, 7–10 §:ssä ja 10 a §:ssä säädettyjä kestävyyskriteereitä, jos niitä käytetään sähköä, lämmitystä ja jäähdytystä tuottavassa laitoksessa, jonka kokonaislämpöteho on alle 2 megawattia."*

Tämä on positiivista, mutta riskinä on kuitenkin, että edellä mainitun mukaista biokaasua ei katsottaisi sähköverolaissa kestäväksi biokaasuksi (biokaasu T) tai vähemmän kestäväksi (biokaasu R) vaan sen katsottaisiin olevan ei-kestävää, jolloin sitä verotettaisiin kuten maa-kaasua. Tämä nostaisi edellä mainitun biokaasun verotuksen huomattavasti suuremmaksi kuin mitä se on nykytilanteessa. **Ehdotammekin, että asetukseen lisätään täsmennys, että millä edellytyksillä biokaasu katsottaisiin kestäväksi biokaasuksi (biokaasu T tai biokaasu R) myös sähköverolain piirissä ja milloin sen katsottaisiin olevan ei-kestävää, jolloin se kuuluisi maakaasun veroluokkaan.**

Pienissä (alle 2 MW) maatilojen biokaasulaitoksissa syötteet ovat useimmiten lantaa ja jäterejuja, jotka ovat molemmat REDII liitteet 9a mukaisia syötteitä. Tämän vuoksi todennuksista aiheutuvat kustannukset olisivat käytännössä turhia ja ylimääräisiä toimialalle, jonka kannattavuus on jo nykyisellään vaakalaudalla. **Näissä biokaasulaitoksissa kannattavuuden osoittamiseen tulisikin riittää ilmoitus, että syötteinä käytetään ainoastaan REDII liitteen 9a mukaisia kestäviä syötteitä.**

Ehdotettu laki tulisi voimaan 1.1.2024 tarkoittaen, että on riski, että pienissä biokaasulaitoksissa suurella todennäköisyydellä kestävä biokaasu asetettaisiin maakaasun veroluokkaan, mikäli kestävyys osoittaminen ei ole selkeää ja yksinkertaista.

Maatilojen biokaasulaitokset

Maatilalaitokset ovat kokoluokaltaan pieniä (vuosituotanto yhteensä 0,9 GWh - 2 GWh) ja useimmiten niissä tuotetaan tilakeskuksen tarvitsema sähkö ja lämpö. Prosessin sivutuotteena muodostuva mädätysjäätös on lannoitusvaikutukseltaan parempaa kuin käsittelemätön raakalietelanta ja tällä voidaankin pienentää maatilan lannoitekustannuksia merkittävästi. Maatilalla korvautun sähkö ja lämmön hintataso on alhainen ja sen vuoksi maatilalaitosten raaka-aineena ei käytännössä kannata käyttää kuin lantaa. Useimmiten prosessiin syötetään lannan lisäksi myös rehujätteitä, mutta nurmen viljely sähkö ja lämmön tuotantoa varten on

3.11.2023

lähes kannattamatonta ja sen vuoksi todella vähäistä. Maatilalaitosten tarkoitus onkin parantaa maatalan energiaomavaraisuutta, pienentää maatalan lannoitekustannuksia sekä pienentää maataloudesta aiheutuvaa ilmastokuormitusta. Pienet maatilalaitokset sijoitetaan useimmiten tilakeskukseen siten, että ne ovat käsiteltävien maatalousbiomassojen kuten lietelannan, kuivalannan ja rehujätteiden läheisyydessä, jolloin niitä ei tarvitse erikseen kuljettaa biokaasulaitokselle.

Pienen kokoluokan biokaasutuotannon ilmastovaikutus

Pienet maatalouden biokaasulaitokset käsittelevät pääasiassa lietelantaa, kuivalantaa ja rehun varastoinnissa pilaantunutta tai eläinten syömättä jättämää rehujätettä. Nämä kaikki edellä mainitut biokaasulaitoksen syötteet ovat kestäväksi lueteltavia biokaasun raaka-aineita. Näitä raaka-aineita hyödyntämällä maatila voi pienentää lannan varastoinnista aiheutuvia ilmastopäästöjä sekä tehostaa niiden sisältämien ravinteiden hyötykäyttöä. Maatilojen biokaasulaitoksissa käsitellään myös biokaasulaitokselle varta vasten viljeltyä nurmea, mutta sen tuotantokustannusten vuoksi niiden osuus energiantuotannosta on vähäinen. Useimmiten tämän varta vasten viljellyn nurmen osuus kaikista laitoksen syötteistä on pieni ja lanta muodostaakin valtaosan käsitellyistä syötteistä. Biokaasuprosessissa muodostuva lannoite-jae hyödynnetään maatalan peltujen viljelyssä, mikä turvaa hiilen palautumisen maaperään, josta prosessissa käytetyt syötteet ovat peräisin.

Kestävyysslain 6 §:n mukaan nykyisillä ennen 31.12.2025 käyttöön otetuilla biokaasulaitoksilla tuotetun sähkön- ja lämmön kasvihuonekaasupäästövähennemän suuruuden tulee olla vähintään 70 % verrattuna fossiilista alkuperää olevaan sähköön ja lämpöön. 31.12.2025 jälkeen käyttöön otetuilla laitoksilla saavutetun päästövähennemän on oltava vähintään 80 %. Luonnonvarakeskuksen (Rasi ym. 2019) tekemän raportin mukaan biokaasun tuotannolla voidaan saavuttaa 92 % päästövähennys verrattuna tilanteeseen, jossa maatalan sähkö ja lämpö olisivat fossiilista alkuperää silloinkin, kun kivennäismaalla biokaasun tuotantoon viljellyn nurmen osuus kaikista syötteistä on 20 %. Eli kivennäismaalla viljeltyä nurmea voitaisiin hyödyntää biokaasun tuotannossa jopa 20 % ja siltikin nykyisin edellytetty 70 % päästövähennysvaatimus täyttyisi. Edellä mainitun päästövähennysvaatimuksen saavuttaminen on kuitenkin haastavaa, jos biokaasulaitos hyödyntää nurmea, joka on viljelty eloperäisellä maalla, jonka viljelystä aiheutuvat ilmastopäästöt on huomioitava päästövähennyslaskennassa. Oleellista on siis se että, käytetäänkö sähkön ja lämmön tuotantoon käytettävän biokaasun raaka-aineena nurmea, joka on viljelty eloperäisellä maalla.

Lisätietoja

Anna-Kaisa Auvinen yhteiskuntasuhdejohtaja, Valio
Robert Harmoinen kehityspäällikkö, Valio